

Kloosterkerk – 29 maart 2020 – ochtendgebed in kleine kring
Vijfde zondag van de Veertigdagentijd – 'Judica' – 'Doe mij recht' (Psalm 43)
Romeinen 15,1-6 en Johannes 11,45-54 – ds. Rienk Lanooy

Gebed om ontferming

Trouwe God,
we zijn er nog niet
en we weten ook niet goed
hoe het zijn zal
als we er wel zijn
als dit alles
achter de rug is
we leven
in een soort langgerekt heden
zien de sombere cijfers
zien uit naar
licht- en kantelpunten
zien af
van wat niet
strikt noodzakelijk is –
ons leven is stilgevallen
of staat
in de hoogste versnelling
we zoeken
naar nieuw evenwicht
zoeken naar grip
zoeken naar troost
en daarom bidden wij U:
Heer, ontferm U...

We zijn er nog niet
maar we zijn er nog wel
sommigen van ons
kampen
met gevoelens
van eenzaamheid
in een leeg huis
anderen verlangen
naar een beetje rust
in een vol huis
dicht op elkaar –
we leren
elkaar
op een andere manier
kennen
tot onze vreugde
maar misschien
ook tot ons verdriet
en zoeken
naar een nieuw evenwicht
naar wat ons bindt
naar wat ons bemoedigt
en daarom bidden wij U:
Heer, ontferm U...

We zijn er nog niet
maar wat
er al zo lang is
is er ook nu
dat de kwetsbaren
het voor hun kiezen
krijgen
dat wie zijn hoofd
net boven water
kon houden
nu kopje onder gaat
dat solidariteit
gevraagd wordt
en ook gevonden
maar hoe lang nog
en tot hoe ver?
Trouwe God,
een wereld
vol vragen
omringt ons
laat niet varen
de werken van uw handen
en daarom bidden wij U:
Heer, ontferm U...

Preek

Ik sta hier en kijk in een bijna lege kerk. In een verre verte zit de koster die zich om het geluid bekommert, boven me zitten twee musici, en voor me twee ouderlingen. We zitten meters van elkaar. En toch voelt dit huis niet leeg. Ik zie gezichten voor me van wie hier hadden kunnen zitten. Ik hoor hun stemmen en hun instrumenten zingen. Ik denk aan de gevulde stilte van een volle kerk, die zo anders is dan de kille stilte van de afwezigheid. En tegen die grote witte muur hangen als het ware de gedachten en gebeden van wie hier lief en leed hebben gedeeld, met anderen en met de Eeuwige. Ze worden beschenen door het licht dat ook deze dag zachtjes wandelt door dit huis. Er gaat een stille troost van uit, van dit lege huis dat al zo lang de plaats is voor de gemeenschap die hier samenkomt. Het overstijgt de grillen van het moment als een baken in de tijd.

En ondertussen beweegt ieder van ons mee met die tijd, zoals die zich aan ons opdringt. We moeten wel, vrijwillig of met frisse tegenzin. Het is een tijd van onzekerheid en zorg, van te veel afstand en eenzaamheid bij de één en te veel 'op elkaars lip zitten' bij de ander, het is een tijd van proberen en improviseren, van uithouden en uitzingen, maar ook van verbinding, trouwe zorg en nieuwe vormen van gemeenschap. Hoe houden we elkaar vast als de gebruikelijke wegen onbegaanbaar zijn, als dit huis niet de plaats van samenkomst kan zijn?

Gemeenschap is iets wat ook Paulus ter harte gaat. In zijn brieven is dat een terugkerend thema. In de jonge gemeenschappen van de navolgers van de man van Nazaret is het nog zoeken naar

wat tot de kern behoort en wat niet. Hoe bewaar je met alle verschillen die er zijn het gemeenschappelijke en waaruit bestaat dat dan? Paulus schrijft daar over ook aan de mensen in Rome. Op afstand leeft hij met hen mee en per brief vertelt hij hoe hij de gemeente van Rome voor zich ziet.

Het begint met onderlinge solidariteit: *wij*, schrijft hij, *de sterken, moeten de zwakken in hun kwetsbaarheid helpen en niet ons eigen belang dienen*. Wie dat zijn, de sterken en de zwakken, daarover laat hij zich niet uit. Maar deze houding is het uitgangspunt van de gemeenschap, of beter gezegd: het máákt, het is het fundament van de gemeenschap, dat er onderlinge betrokkenheid is. En die betrokkenheid gaat uit van de vraag wie er wel en wie er niet mee kunnen komen, wie iets te geven heeft en wie iets nodig heeft. Het is dus een gemeenschap die niet eerst vraagt naar wie je bent, wat je kunt, ook niet tot welke groep je behoort, en dan de rijen sluit en het goed heeft met elkaar. Er is slechts één ding dat telt: er zijn sterken en er zijn kwetsbaren en de sterke helpt de kwetsbare. En Paulus' motivatie is helder: *Ook Christus zocht niet zijn eigen belang*.

Ja, hoe anders gaat het toe in dat andere verhaal dat klonk, dat van de hogepriester Kajafas die in conclaaf gaat met de andere religieuze leiders. Met lede ogen zien zij aan hoe er steeds meer mensen achter Jezus aangaan. Hij heeft oog voor de kwetsbaren. Zeven tekens heeft hij verricht bij Johannes: een feest gered, zieken genezen, brood gedeeld, en als laatste heeft hij het leven teruggegeven aan de dode Lazarus. Hij weerstaat de dood als de ultieme vorm van de menselijke kwetsbaarheid. Hoe je dat teken ook verstaat, het is duidelijk: Jezus helpt de zwakke in zijn kwetsbaarheid.

Maar de paradox is dat hij, als sterke, daarmee zelf tot een kwetsbare wordt: Kajafas en zijn vrienden zetten hem op de dodenlijst. Hij die Lazarus het leven teruggeeft, moet zelf sterven. Er zijn teveel mensen die hem volgen en dat bedreigt de positie van de religieuze leiders. En Kajafas' motivatie is helder: *Besef toch dat het in jullie eigen belang is...* Ja, en daar zie je precies het verschil tussen de ene gemeenschap en de andere: die bij Paulus denkt vanuit het belang van de zwakke, want *Christus zocht niet zijn eigen belang* en die bij Kajafas en consorten zoekt het in het veiligstellen van het eigen pluche. *Het is in jullie eigen belang...*

Wat is er in hun eigen belang? Dat is dat de rijen gesloten worden en die ene die de boel aan het opschudden is, eruit wordt gehaald, als een rotte appel uit de mand. *Het is in jullie eigen belang dat één man sterft voor het hele volk, zodat niet het hele volk verloren gaat*. Eén moet er geofferd worden ten bate van alle anderen. Dat is de reflex van alle tijden, een beproefd recept. Het is de ander die het gedaan heeft, laten we hem beladen met alle schuld. De eensgezindheid wordt gezocht door een gezamenlijke vijand aan te wijzen. Niet een 'designated survivor', maar een 'designated enemy', een zondebok. Trump had het in dat verband nog maar kort geleden over het 'Chinese virus' – ook al kunnen we het getalsmatig langzamerhand over het 'American virus' hebben. Zo kunnen mensen de rijen sluiten tot eensgezindheid. Niet door wat ze zelf doen of kunnen, maar door de ander tot vijand te verklaren.

Als het aan Paulus ligt gaat het er anders aan toe in de gemeenschap van navolgers van Jezus. Om de solidariteit te bewaren is niet het offer nodig van een gezamenlijke vijand, nee, er is het offer nodig van de mens zelf die zijn kracht niet uitspeelt ten koste van de zwakke, maar die hem inzet ten bate van de kwetsbare. Dat is de eensgezindheid *die Christus Jezus van ons vraagt*. En hij kán dat vragen omdat, zo zegt Johannes het, hij zichzelf zal geven voor het volk, ja voor alle kinderen van God. Zijn door Kajafas en consorten gezochte dood, is tegelijkertijd een teken van zijn eigen opofferingsgezindheid. Hij maakt zich kwetsbaar ten bate van de kwetsbaren.

Waar die houding de boventoon voert, ontstaat een ander type gemeenschap. Of beter: die is er al. Ze is daar waar mensen zich eensgezind scharen om het doel dat sterken en kwetsbaren niet zonder elkaar kunnen en op elkaar zijn aangewezen. Ik las het mooie verhaal van de Italiaans rugbyer Maxime Mbanda. Nu de competitie stil ligt, had hij aan het zwembad kunnen gaan liggen, wachtend op betere tijden. Maar hij, zoon van een chirurg, koos er voor om ambulancediensten te gaan rijden, elf uren per dag om daarvoor en daarna nog wat te trainen. "Ik krijg veel steun van de managers en coaches van de Italiaanse ploeg", schreef hij, "al verklaarden ze me eerst een beetje voor gek".

Kajafas en zijn vrienden, zouden hem inderdaad voor gek verklaren. Zij denken aan hun eigen belang. Maar in de gemeenschap van Rome tot wie Paulus schrijft, gaat het anders toe, althans, daartoe roept hij op. En die roep wordt tot op de dag van vandaag gehoord.

Dat is in deze tijden een troostrijke gedachte. Dat het evangelie zijn eigen, ongekeerde gang gaat in al even ongekeerde tijden. En misschien hoort u iets van die troost terug in de muziek van Geerten van de Wetering die nu klinkt. Het is het derde lied van zijn cyclus voor deze diensten in de Veertigdagentijd. 'Comfort' heet het, 'troost' en het verwijst naar de psalmen. Mogen de woorden en de klanken ons samenbrengen, ook al zijn we gescheiden door ruimte en misschien ook wel door tijd, maar één in de gemeenschap met elkaar en met de Eeuwige.

bronnen:

Raymond E. Brown, *The Gospel According to John XIII-XXI*, New York: Doubleday 1970

Het bericht over Maxime Mbanda staat op <https://nos.nl/artikel/2328681-italiaanse-rugbyprof-stapt-in-ambulance-in-strijd-tegen-corona.html>

Gebeden

Trouwe God, wees door uw woord in deze tijd van ontregeling een helder baken in wat ons te doen staat: dat wij eensgezind het belang van de kwetsbaren voorop stellen wie het ook zijn en misschien zijn wij het zelf.	de kinderen op het rode kleed het koffiedrinken voor wie de lofzang gaande hadden willen houden. Daarom bidden we voor wie zich eenzaam voelen die wel klaar willen staan voor een ander maar op zoek moeten naar andere dan de vertrouwde manieren hoe dat te doen.	wie dat nodig hebben. Daarom bidden we voor wie hulp ontberen de vluchtelingen op Lesbos de mensen die leven in een land met minder goede gezondheidszorg. Daarom bidden we voor de zieken en we noemen in het bijzonder... en voor wie verdrietig zijn om het heengaan van een geliefde en we noemen...
Daarom bidden we voor wie zich verdrietig voelen nu zij zich niet onder de gewelven van dit huis kunnen begeven om bemoedigd en getroost te worden voor wie de gemeenschap missen het licht van de paaskaars	Daarom bidden we voor wie in de frontlinie staan van de hulp aan zieken dat hun volharding trouw en kennis gegeven worden om bij te staan	en in stilte zeggen wij wat ons verder persoonlijk bezighoudt...

NB! Wanneer u vaker inspiratie ontleent aan de preken en gebeden die klinken in de Kloosterkerk, stellen wij u voor om een gift over te maken op NL 29 INGB 0000 0585 71 ten name van Stichting Kloosterkerk.

U steunt ons werk ermee!